

L'ORIGEN GIRONÍ DEL PINTOR NICOLAU VERDERA (S. XIV-XV)

RAFEL GINEBRA I MOLINS

Poques són les dades conegudes dels pocs pintors medievals identificats; poques són les dades, i esparses, i això fa que l'aparició d'una nova dada sobre un d'aquests pintors pugui modificar sensiblement el coneixement que en tenim, en aspectes tan significatius com el seu propi origen.

Aquest és el cas del pintor Nicolau Verdera. Les poques referències documentals conegudes n'indicaven la seva condició de ciutadà de Vic, i per això ha estat tingut per vigatà pels pocs historiadors que s'hi han referit, partint gairebé tots d'una mateixa font i aportant, per tant, la mateixa informació.

Sanpere i Miquel, el 1906 a *Los cuatrocentistas catalanes* l'esmenta partint d'un document trobat per mossèn Josep Gudiol a Vic, a l'Arxiu de la Cúria Fumada: «Ausonense, ó por lo menos ciudadano de Vich, era Nicolás Verdera, conforme consta del contrato celebrado en 29 de agosto de 1406 con los prohombres y cofrades de la cofradía de San Luis y de Santa Lucía de dicha ciudad, segun documento encontrado por Mosén Gudiol y Cunill.» Sanpere analitza detalladament el contracte, i n'aporta la transcripció en apèndix, si bé omet una part significativa de la clausura del document¹. Uns anys

¹ SANPERE Y MIQUEL, S.: *Los cuatrocentistas catalanes. Historia de la pintura en Cataluña en el siglo XV*, Barcelona : Tipografía "L'Avenç", 1906, vol. I, p. 118-119. Publica el document al vol. II, p. VII-IX de l'apèndix. Pel que fa a la part que diem que s'omet, en la clausura es transcriu, simplement "*Fuerunt jurata et laudata huiusmodi capitula etc. die dominica XXIX Augusti anno M.CCC.VI.*", però l'etxeteració no és original. De fet, la clausura íntegra, de mà diferent que la del text i igual a la de les rectificacions i afegits, que Sanpere, seguint segurament Gudiol, no diferenciï, seria: "*Fuerunt firmata et laudata huiusmodi capitula per me, venerabiles Andream Januari, Berengarium de Molendino, Petrum Cornet, Petrum ça Riera sartorem, Petrum Parers sartorem, Galserandum Puol iuponerium et Bernardum [...]* et Bernardum de Panicers, confratres dicte confratrie, convocatos et congregatos ut moris est ad sonum squille in domo capituli fratrum minorum Vici, nomine dicte confratrie ex una parte, et dictum Nicolaum Verdera ex parte altera, et iurata per dictum Nicolaum Verdera. Et pro his obligaverunt dicti venerabiles confratres bona dicte confratrie et bona eorum propria minime obligando ex pacto acto inter eos, et dictus Nicolaus obligavit bona propria ipsius. Testes venerabili Francisco Jurdi senior, Berengario de Pruneriis, civibus Vicensibus, et Petro de Ferigolis (sic) parochie de Seva, et Paulo de Prat eiusdem parochie, die domenica XXIX augusti, anno M^o CCCC^o VI°."

més tard el propi mossèn Gudiol, a *Els trescentistes*, parla tangencialment del mateix Nicolau Verdera, fent referència al mateix document². Poca d'aquestes mateixes referències bibliogràfiques el *Diccionario Biográfico de Artistas de Cataluña* per a elaborar l'entrada a aquest pintor: «Maestro pintor retablero del siglo XIV-XV, ciudadano de Vich. En el año 1406 contrató un retablo de San Luis y Santa Lucía para la capilla de la cofradía de este nombre en la Seo de Vich, obra que debía inspirarse en el retablo de San Nicolás del mismo templo».³

Finalment, també en la petita referència de Gudiol Ricart i Alcolea Blanch, a *Pintura Gótica Catalana*, es juga amb les dades d'aquest únic document publicat per Sanpere i Miquel: «Ciudadano de Vic, contrata la construcción y pintura de un retablo, dedicado a los santos patronos de la cofradía de San Luis y Santa Lucía, para la capilla de dicha cofradía en la iglesia del convento franciscano de Vic. Se especifica que el retablo debe ser igual que el de san Gabriel en la misma iglesia y que el calvario de la cumbreira central y la pradela deben ser parecidos a los del retablo de san Nicolás en la Catedral de Vic. El precio del retablo se fija en 55 libras».⁴

No ha estat fins recentment que han sortit noves dades, de la mà de la professora canadencsa Jill R. Webster, que ha localitzat, també en els arxius vigatans, un altre contracte de Nicolau Verdera. En aquest cas és el contracte entre el pintor i els prohoms de la parròquia de Sant Pere de Valldaneu⁵ per a fer un retaule per a la seva església⁶.

També en aquest cas el pintor es qualifica de ciutadà de Vic: «Comen[ç]ens mos capítols, yo Nicholau Verdera, pintor, ciutadà de Vich,...».

Webster data el contracte el dia 29 d'agost de 1406, just la mateixa data del contracte publicat per Sanpere, datació que resulta errònia pel contracte de Valldaneu, ja que en la clausura del document, que Webster obvia en la transcripció, consta, com a única data del document, que aquest fou firmat i jurat el

² GUDIOL, Joseph, prev.: *Els Trescentistes*, Barcelona : S. Babra, [1924], vol. II, p. 86.

³ RÁFOLS, J.F.: *Diccionario Biográfico de Artistas de Cataluña, desde la época romana hasta nuestros días*, Barcelona : Editorial Millà, 1954.

⁴ GUDIOL, Josep - ALCOLEA I BLANCH, Santiago: *Pintura gótica catalana*, Barcelona : Polígrafa, 1986, p. 100.

⁵ Dins l'actual municipi de Sant Martí de Centelles, a Osona.

⁶ WEBSTER, Jill R.: *Nicolau Verdera de Vic i altres pintors catalans de l'Edat Mitjana*, dins AUSA (Vic), XVII/138 (1997), p. 269-275.

dissabte 12 de setembre de 1405, gairebé un any abans que l'altre⁷. És curiós que els dos contractes són al mateix volum notarial, el manual de 1405-1408 del notari Bartomeu Escayó, amb la signatura moderna ACF-753, i que si bé el primer era conegut i publicat des del 1906 el segon, un centenar de pàgines més enllà⁸, no ha estat esmentat i publicat fins el 1997.

Els dos documents estan escrits en una lletra anormalment acurada i neta, en comparació a la resta del volum, especialment el de 1406, i en ambdós casos els afegits i la clausura són en tinta diferent i lletra molt més cursiva, que es correspon amb la lletra habitual del volum. Cap dels dos contractes no està barrat, però no ens atrevirem a deduir d'això que no es van tirar endavant ja que el volum no sembla portat de forma gaire acurada i hi són potser massa habituals els documents no barrats; en qualsevol cas, però, sembla convenient fer-ho constar.

El nostre objectiu, però, no és entrar en aquests documents ja coneguts ni analitzar-ne el contingut artístic. Sobreposant-nos a la temptació d'intentar regirar més la documentació vigatana per mirar de localitzar algun altre document, el que volem és aportar alguna dada no ja artística sinó biogràfica. Ho fem, de fet, per mitjà d'un document que vam trobar fa uns anys i que només en revisar-lo darrerament hem vist que aportava dades d'interés.

A qui se li acudiria pensar que fos gironí aquest pintor que s'anomena ciutadà de Vic i que, segons sembla, el 12 de setembre de 1405 i el 29 d'agost de 1406, va contractar dos retaules, el primer per la parròquia de Sant Pere de Valldeneu i l'altre per la confraria de Sant Lluís i Santa Llúcia de l'església dels framenors de Vic? De fet no hi havia cap documentació coneguda, almenys que haguem pogut trobar, que ho poguéssim fer sospitar, i és en aquest

⁷ La clausura del document diu "*Fuerunt facta, firmata et iurata huiusmodi capitula pro ut sunt desuper scripta, per dictum Nicolaum Verdera, principalem ex una parte et per venerabilem Ffranciscum de Cuspineda, fideiussorem iamdictum, et per ipsum Nicolaum datum, et per Ffranciscum de Castellario et Berengarium ça Esgleya parochie Sancti Petri de Vall deneu, nomine suo et aliorum parochiarum dicte parochie et sub ratificatione (?) ipsorum parte ex altera qui promiserunt et iuraverunt attendere predicta et cetera, et restituendo expensas et cetera si quas et cetera ad invicem et cetera et obligando scilicet dictus Nicolaus et Ffranciscus de Cuspineda bona propria, renunciando epistola et cetera fideiussor et legi et cetera et dictus Franciscus de Castellario et Berengarius Çaegleya bona sua propria et utriusque ipsorum insolidum et etiam bona aliorum suorum comparochianorum, renunciando et cetera, et hec fecerunt et promiserunt in posse me notarii, et cetera, presentes testes discreto discreto Francisco de Villanova, notario, Bernardo Scuti, textore pannorum Vicense, et Bartholomeo Sermiret (?) presbitero Rectore dicte ecclesie de Vall deneu, die sabbati XII septembris anno M^o CCCC^o V^o.*"

⁸ El document publicat per Sanpere y Miquel és a la pàgina 155 i 155v i el publicat per Webster a la 39v-40, tots al volum que té ara la signatura ACF-753.

sentit que aquest artista no ha estat tingut en compte als estudis sobre l'art gòtic gironí⁹.

I tanmateix, el Nicolau Verdera pintor i ciutadà de Vic era originari de la ciutat de Girona, o almenys era ciutadà de Girona abans de ser ciutadà de Vic.

Dos són els documents, aquests d'un volum i una sèrie diferents als documents esmentats, que no deixen cap lloc al dubte. Dos documents interessants i suggerents, relacionats amb un mateix fet, de poc més de mig any abans de la data del primer dels contractes, concretament del 6 de febrer de 1405, i dels quals aportem la transcripció. Es troben en un *Liber negociorum civitatis Vicensis*, equiparable a un llibre de clavaria¹⁰.

En el primer document, Nicolau Verdera, intulant-se pintor ciutadà de Girona, reconeix que deu al clavari de la ciutat de Vic, Pere de Vall, cent deu sous de tern, per raó del préstec que li va fer per les despeses que ell ha de fer per canviar el seu domicili a la ciutat de Vic. Aquest deute es compromet a tornar-lo abans de quatre anys; si es donés el cas que abans d'aquest termini es traslladés a un altre lloc, aleshores retornaria l'esmentada quantitat immediatament que li fos requerida. Aporta com a garantia dos fiadors, un tal Joan Jurdi, i un tal Francesc Bagur, senyer –fabricant de senys, de campanes–, constant ambdós com a ciutadans de Vic. El document següent, molt més breu, és simplement l'època que fa Verdera al mateix clavari dels cent deu sous de tern de què s'ha confessat deutor.

Queda doncs clar que abans de considerar-se i de fer-se constar com a ciutadà de Vic, fins el 6 de febrer de 1405 Nicolau Verdera és i es considera ciutadà de Girona, i és en aquesta data que es disposa a domiciliar-se a Vic.

Com sol passar, però, els dos documents si bé aporten una resposta sobre l'origen del pintor, plantegen tota una sèrie d'interrogants, sobretot dos.

El primer és biogràfic: el pintor era realment originari de la ciutat de Girona o potser només es diu ciutadà de Girona en el mateix sentit en què passa a ser després ciutadà de Vic sense ser-ne natural?

El segon interrogant és encara més suggerent: perquè el clavari de la ciutat li fa un préstec per pagar les despeses del canvi de domicili? Aquest és

⁹ Cf. FREIXAS I CAMPS, Pere: *L'art gòtic a Girona. Segles XIII-XV*, Barcelona : I.E.C., 1983.

¹⁰ Semblant en contingut als volums de la sèrie de Clavaria pròpiament dita, els més antics dels quals es troben a l'Arxiu de la Cúria Fumada, i els restants a l'Arxiu Municipal.

un procediment que resulta del tot excepcional; les despeses del clavari solen estar sempre relacionades o bé amb pagaments de censals, o amb despeses de personal al servei del Consell de la Ciutat, o bé despeses de manteniment o infraestructures, i resulta excepcional una activitat financera d'aquest tipus amb un particular. Una explicació seria, potser la més immediata i ben interessant, que el Consell de la Ciutat, en nom del qual actuaria el clavari, tingués un interès especial en la domiciliació de Verdera a la ciutat, i en aquest cas seria probablement per la seva condició de pintor, i probablement per a fer-li elaborar obres concretes en el seu ofici.

Tot i que res no ens en diuen els documents regirats, sembla lògic pensar que les facilitats que se li posen per a instal·lar-se no són casuals sinó que estan relacionades amb la seva condició de pintor. És cert que la ciutat de Vic a finals del XIV i principis del XV tenia un dèficit demogràfic, provocat tant per les fams i mortalitats del XIV com per l'alta conflictivitat i violència internes entre les partides i bandositats en què estava dividida la ciutat, i en aquest sentit el 1388 el rei Joan I havia concedit com a privilegi una mena de carta de poblament, atorgant que tothom qui volgués anar a poblar la ciutat de Vic, en concret la partida que era de jurisdicció reial, hi pogués establir domicili amb la pròpia família, fins i tot en cas que estigués afecte a excessos o delictes comesos en altres ciutats o baronies¹¹, però aquest interès institucional per a afavorir la instal·lació d'habitants difícilment es pot pensar que arribés al punt de portar a terme una política sistemàtica de finançament actiu sinó que es limitaria, en la línia del privilegi i del que era habitual en aquests casos, a posar facilitats de tipus jurídic i penal i, com a molt, facilitats fiscals. Així, el paper actiu del Consell i del clavari en aquest cas, finançant la domiciliació de Verdera no pot respondre a un criteri sistemàtic sinó a un interès concret en la persona concreta del pintor, ja fos un interès corporatiu per a fer-li fer alguna obra pel propi Consell o a càrrec d'ell, o ja fos un interès –gairebé de prestigi local–, per disposar a la ciutat d'un professional a qui les entitats locals o dels contorns poguessin acudir fàcilment per a encarregar obres pictòriques, afavorint així l'enriquiment, embelliment o renovació i actualització artística de l'ornamentació, principalment dels espais religiosos, de la ciutat i els contorns.

¹¹ Cf. JUNYENT, Eduard: *Jurisdiccions i privilegis de la ciutat de Vich*, Vic : Patronato de Estudios Ausonenses, 1969, p. 230, núm. 474, de 25 de novembre de 1388. Sobre la conflictivitat de l'època a la ciutat de Vic i el context històric en general, veure la mateixa obra, i també JUNYENT, Eduard: *La ciutat de Vic i la seva història*, Barcelona : Curial, 1976.

De fet és possible que els dos aspectes coincideixin. Tot i que no ha aparegut fins ara cap contracte fet entre el pintor i els consellers de Vic, podria ser que abans d'abordar projectes com el de Sant Pere de Valldeneu, contractat set mesos després del préstec fet en funció de la domiciliació, o com el de la confraria de Sant Lluís i Santa Llúcia, el pintor treballés en alguna obra pel Consell de la Ciutat, potser en part a compte del préstec que el clavari li havia fet.

L'aprofundiment en aquests aspectes, però, depassa ja l'objectiu d'aquest petit article, que pretenia només donar a conèixer, a través de la documentació vigatana, l'origen gironí d'aquest pintor, Nicolau Verdera, dada que pot contribuir a obrir una nova línia d'estudi d'aquest personatge i de la seva obra artística. Sobre aquesta obra artística cal recordar que si bé només se'n coneixen dos contractes d'obres no conservades, Gudiol i Alcolea deixen anar la possibilitat que aquest Nicolau Verdera establert a Vic pugui ser el pintor anònim a qui s'ha denominat Mestre de Fonollosa, amb diferents obres conservades atribuïdes, majoritàriament procedents de la comarca d'Osona¹².

Esperem que noves investigacions i noves troballes documentals o estudis artístics a partir d'obres existents i de contractes permetin anar coneixent de forma més precisa aquest ciutadà de Girona i ciutadà de Vic, el pintor Nicolau Verdera.

¹² Cf. GUDIOL - ALCOLEA, *op. cit.*, p. 100. Al mestre de Fonollosa li atribueixen, en concret, un retaule procedent de Centelles (Osona), un retaule procedent de Santa Magdalena de Conangle (Osona), un dedicat a Sant Martí de Tours de procedència desconeguda, un dedicat a Santa Margarida procedent de Fonollosa (Bages), i la predel·la d'un retaule procedent de Sant Martí Sescorts (Osona). Segons els autors, "*Resulta interesante comprobar que tres de las pinturas atribuibles al artista que nos ocupa son procedentes de la comarca de Osona. Ello permite suponer que su autor pudo haberse establecido en la ciudad de Vic. A este respecto, recordemos que en el capítulo anterior hemos recogido una referencia documental de un pintor de dicha ciudad llamado Nicolau Verdera*". També cal recordar que entorn de la Catalunya central, amb obres atribuïdes procedents de Sant Martí Sescorts (Osona) i Cardona es mou per la mateixa època un altre mestre anònim que ha estat anomenat Mestre de les Figures Anèmiques (*idem*, p. 101-102).

DOCUMENTS.

6 de febrer de 1405. (Vic, Arxiu de la Cúria Fumada, “Liber negociorum civitatis Vicensis et parochiae. P. Artigas. 1403 ad 1419”, fol. 315v-317)

NICOLAU VERDERA, PINTOR CIUTADÀ DE GIRONA RECONeix DEURE AL CLAVARI DE LA CIUTAT DE VIC 110 SOUS BARCELONESOS DE TERN PER RAÓ DEL PRÉSTEC QUE LI HAVIA FET PER FER FRONT A LES DESPESES QUE HAVIA DE FER PER CANVIAR EL SEU DOMICILI A LA CIUTAT DE VIC. ES COMPROMET A TORNAR LA QUANTITAT ABANS DE QUATRE ANYS, O BÉ IMMEDIATAMENT QUE EN FOS REQUERIT EN EL CAS QUE ABANS D'AQUESTS QUATRE ANYS ES TRASLLADÉS A UN ALTRE LLOC DIFERENT DE VIC.

¹³Noverint universi quod ego, Nicholaus Verdera, pictor civis Gerunde, ex certa sciencia confiteor et recognosco vobis venerabili Petro de Valle, clavarario universitatis civitatis Vicensis¹⁴ presenti, quod debeo vobis, nomine dicte universitatis, centum et decem solidos monete barchinonense de terno racione mutui per vos de voluntate et mandato honorabilium consiliariorum civitatis Vicensis, de pecunia dicti vestre clavarie officii, michi facti ad opus et in sucursum expensarum per me fiendarum pro¹⁵ transferendo¹⁶ seu mutando domicilium meum in hac civitate Vicense. Et ideo renunciando excepcioni non numerate peccunie et per me vobis¹⁷ nomine predicto non debite previa racione et doli¹⁸ mali ac in factum accioni, et omni alii iuri, racioni et consuetudini contra hec repugnantibus. Convenio et promitto vobis nomine iamdicto quod dictos centum et decem solidos solvam, tradam, restituam et deliberabo vobis nomine predicto et dicte universitati seu eius honorabilibus consiliariis vel qui-

¹³ Al marge, abreviat, traditum, clausum. Tot el document està barrat amb tres línies verticals corbades, senyal que indicava que el document havia estat passat en net.

¹⁴ Segueix quod debeo ratllat.

¹⁵ Segueix m ratllat.

¹⁶ Segueix seu ratllat.

¹⁷ Segueix non transformat en nomine, i debite, tot ratllat.

¹⁸ Segueix mali ratllat.

bus volueritis seu voluerint, infra quatuor annos primo et continue venturos vel incontinenti cum fuero requisitus casu quo alibi preter quam in civitate Vicense infra ipsos quatuor annos¹⁹ transferrem seu mutarem domicilium meum, sine omni questione, dilacione et aliqua iuris vel facti excepcione, et absque omni dampno sumptibus dampnis et interesse vestri et vestrorum²⁰, sub pena tercii quantitatis predicte quam michi gratis impono super hiis. Et que pena a me et bonis meis amittatur et curie honorabilis vicarii Vici et Ausone vel alii curie seu dominacioni ecclesiastice vel seculari sub qua me et bona mea pro hiis malueritis convenire et reconvenire atquiraturi²¹, lapsis tamen prius dictis quatuor annis vel incontinenti facta et sequuta dicta mea translacione seu mutacione mei domicili²² a dicta civitate Vicense et postea lapsis quinque diebus²³ postquam a vobis vel vestris successoribus in dicto vestro clavarie officio vel a dicta universitate seu eius honorabilibus consiliariis vel alio²⁴ loco²⁵ seu nomine vestri seu ipsorum, personaliter vel in hospicio habitationis mee, verbo vel scriptis seu alio quovis modo fuero requisitus. Et quod restituam, solvam et emendabo vobis et vestris²⁶ successoribus in dicto vestro clavarie officio et dicte universitati ac eius honorabilibus consiliariis ac quibus volueritis ac voluerint, omnes missiones, sumptus, dampna et interesse quos, quas et que vos et ipsi feceritis et sustinueritis quoquo modo pro petitione et exaccione dictorum centum decem solidorum vel alicuius partis seu quantitatis eorum, super quibus missionibus, sumptibus, dampnis et interesse credatur vobis et vestris successoribus in dicto vestro²⁷ clavarie²⁸

¹⁹ *Segueix mutarem ratllat.*

²⁰ *Des de sine omni questione fins a vestri et vestrorum afegit en interliniat.*

²¹ *Afegit en interliniat.*

²² *Segueix preter ratllat.*

²³ *Segueix requisicionis ratllat.*

²⁴ *alium rectificat a alio.*

²⁵ *Segueix l'abreviatura de nomine incompleta i ratllada.*

²⁶ *Segueix ac quibus ratllat.*

²⁷ *Segueix consiliarie ratllat.*

²⁸ *clavarie afegit en interliniat.*

officio et dicte universitati ac eius honorabilibus consiliariis ac quibus volueritis et voluerint plano et simplici verbo, nullo alio probacionum genere requisito. Et ut de premissis vobis et successoribus vestris in dicto²⁹ clavarie officio et predictae universitati magis³⁰ cautum existat dono vobis fideiussores venerabilem Johannem Jurdi et Franciscum Baguer senyerium civis Vicensis presentis³¹ et utrumque ipsorum insolidum, qui de predictis omnibus et singulis per me vobis supra premissis mecum et sine me firmiter teneantur et obligentur, et quos prius quam me si volueritis convenire possitis et reconvenire. Ad hec, nos, Johannes Jurdi et Franciscus Bagur, fideiussores superius nominati, suscipientes in nobis sponte onus fideiussionis huiusmodi et renunciantes legi sive iuri dicenti quod prius conveniatur principali³² quam fideiussor, uterque nostrum insolidum convenimus et promittimus vobis dicto venerabili Petro de Valle, clavario antedicto et dicte universitati et eius honorabilibus consiliariis ac quibus volueritis et voluerint quod de predictis omnibus et singulis per dictum principalem nostrum vobis³³ et ipsis³⁴ successoribus vestris in dicto clavarie officio et dicte universitati et eius honorabilibus consiliariis promissis supra et dicte curie de seu pro dicta pena tercii casu quo ipsam comitti contingat firmiter tenebimur, eaque attendemus et complebimus et attendi faciemus et compleri, pro ut superius latius continentur. Et pro predictis omnibus et singulis attendendis et complendis, tenendis et observandis³⁵, nos omnes predicti, tam principalis quam fideiussores et quilibet nostrum insolidum obligamus vobis et vestris successoribus in dicto clavarie officio et dicte universitati et eius honorabilibus consiliariis ac quibus volueritis et voluerint, omnia et singula bona nostra et cuiuslibet nostrum insolidum³⁶ mobilia et immobilia ubi-

²⁹ *Segueix consiliarie ratllat.*

³⁰ *Segueix cant ratllat.*

³¹ *Afegit en interliniat.*

³² *principalis rectificat a principali.*

³³ *Segueix supra promissis ratllat.*

³⁴ *Segueix pro ratllat.*

³⁵ *tenendis et observandis afegit en interliniat.*

³⁶ *Segueix omnia et singula bona nostra et cuiuslibet nostrum insolidum ratllat.*

que habita et habenda, renunciantes quantum ad hec beneficio novarum constitutionum et dividendarum actionum et epistole Divi Adriani et Consuetudini Barchinone, Vici vel aliunde loquenti de duobus vel pluribus insolidum se obligantibus, et³⁷ nostro et cuiuslibet nostrum foro proprio, et submittimus nos et quemlibet nostrum et bona nostra et cuiuslibet nostrum foro districtui cognitioni et³⁸ execucioni curie honorabilis vicarii Vici et Ausone vel alii curie seu dominacioni ecclesiastice vel seculari sub qua nos et quemlibet nostrum pro hiis malueritis et maluerint³⁹ convenire et reconvenire, forum cuius curie seu dominacionis in nos et quemlibet nostrum suscipimus et prorogamus cum presenti. Premissa igitur omnia et singula facimus, pacissimur, convenimus et promittimus nos dicti Nicholaus Verdera principalis, Johannes Jurdi et Ffranciscus Bagur fideiussores superius nominati, vobis dicto venerabili Petro de Valle, clavario, et dicte universitati et eius honorabilibus consiliariis et successoribus vestris et ipsorum in dictis officiis, et notario infrascripto ut publice persone, pro vobis et ipsis et pro personis omnibus quarum interest et intererit et⁴⁰ interesse potest et poterit quomodolibet in futurum recipienti et paciscienti ac eciam legitime stipulanti. Quod est actum Vici, sexta die ffebruarii, anno a Nativitate Domini Millesimo Quadringentesimo Quinto. Sig+num Nicholay Verdera principalis. Sig+num Johannis Jurdi. Sig+num Ffrancisci Bagur fideiussorum predictorum, qui hec laudamus et firmamus.

Testes huius rei sunt Bernardus Rosers, iurisperitus, et Jacobus de Muntanya, scardassator, cives Vicenses.

6 de febrer de 1405. (Vic, Arxiu de la Cúria Fumada, "Liber negociorum civitatis Vicensis et parochiae. P. Artigas. 1403 ad 1419", fol. 317).

NICOLAU VERDERA, PINTOR CIUTADÀ DE GIRONA RECONeix A PERE DE VALL, CLAVARI DE LA CIUTAT DE VIC, QUE LI HA ENTREGAT ELS 110 SOUS DE MONEDA BARCELONESA DE TERN QUE EN UN ALTRE DOCUMENT DEL MATEIX NOTARI (EL DOCUMENT PRECEDENT) LI HA RECONEGUT DEURE.

³⁷ *Segueix proprio ratllat.*

³⁸ *Segueix exe ratllat.*

³⁹ *et maluerint afegit en interliniat.*

⁴⁰ *Segueix intererit ratllat, inter ratllat, i et rallat.*

⁴¹Sit omnibus notum quod ego Nicholaus Verdera, pictor civis Gerunde, ex certa sciencia confiteor et recognosco vobis venerabili Petro de Valle, clavario anno presenti universitatis civitatis Vicensis, presenti, quod de⁴² pecunia dicte vestre clavarie tradidistis michi mee voluntati omnes illos centum et decem solidos monete barchinonense de terno, quos vobis ut clavario predicto sive nomine dicte universitatis confessus fui et recognovi debere cum instrumento in posse subscripti notarii die et anno infrascriptis recepto. Et ideo renuncio excepcioni non numerate pecunie et non recepte, et doli. In cuius rei testimonium facio vobis nomine predicto presentem apocam de recepto. Quod est actum Vici, sexta die ffebroarii, anno a Nativitate Domini Millesimo Quadringentesimo quinto. Sig+num Nicholai Verdera predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt Bernardus Rosers iurisperitus et Jacobus de Muntanya, scardassator, cives Vicenses.

⁴¹ El document és a continuació del precedent, i com aquell, al marge, abreviat, traditum, clausum. Tot el document està també barrat amb tres línies verticals corbades, senyal que indicava que el document havia estat passat en net.

⁴² Segueix vol ratllat, i tradid també ratllat.